Vahid ƏZİZ - 80

"VAHİD ƏZİZİN POEPORTRETİ - MƏN KÜLƏYİ GÖRÜRƏM..."

Qurban BAYRAMOV,
tənqidçi-ədəbiyyatşünas,
Səməd Vurğun mükafatı laueratı

"Mən hər zaman dediyim sözün məsuliyyətini dərk etmişəm, bu və ya digər kəlməni dilimə gətirməzdən əvvəl onu dəfələrlə götür-qoy etmişəm..."

(Vahid Əziz)

"Göz yaşını gildir-gidir,
Axıtdığın vaxt olacaq;
Şair qaranquş kimidir -
öldürən bədbəxt olacaq..."

(Vahid Əziz)

Çağdaş ədəbiyyatımızın görkəmli nümayəndələrindən olan Azərbaycanın Xalq şairi, ictimai dövlət xadimi, vətəndaş şair, görkəmli qələm sahibi Vahid Əziz milli düşüncə, milli təəssübkeşlik baxımından, fitri istedı, fəhmikarlığı ilə çox qələmdaşları sırasında fərqli, özünəməxsus, əlahiddə yer tutan sənət adamıdır. Deyim ki,"Küləyi görmək" fəhmi hər şairə nəsib olmur və təsadüfi deyildir ki, onun ilk şeirlər kitabı elə bu cür adlanır - "Mən küləyi görürəm" ("Gənclik" nəşriyyatı, 1969). Bu, əslində Allah vergisidir ki, bu qəbildən şairə şeirlər "vəh" təkin nazil olur... Və Vahid Əzizin bu ilk kitabında ilk şeiri 1968-ci ildə dərc olunan şairin Fikrət Sadığın redaktəsi ilə cəmi 19 şeiri təqdim edilibdir... Bu misralar necə də yenidir, təravətlidir, sərbəstdir, sərbəst şeirdir: "Yoruldum qaçmaqdan xəyalımın arxasınca. Körpə deyiləm ki, kəpənək qovam bahardan-bahara. Bəsimdir ünvan oluğum imzasız məktublarına insanların.Uzaqlara qaçacağam günlərimin adiliyindən lap uzaqlara." Bu orjinallıq Rəsul Rza kimi nəhəngin niyə də diqqətini cəlb eləməsin?.. "Mavi düşüncələrim", "Mənim romantikam", "Ana", "Qəriblik", "Sərnişin fikirlər", nəhayət "Mən küləyi görürəm" və s. bu qəbildən şeirlər də belə...

Vahid Əzizin maqiq təxəyyülünün bəhrəsi olan və "Əllərimin kölgəsi" ("Gənclik" nəşriyyatı, 1985) adlanan kitabı haqqında dövrün azman şairlərindən olan Xalq şairi Nəbi Xəzri "Düşündürən sətirlər" adlandığı məqaləsində yazmışdı: "Məncə, kitab nahaq "Əllərimin kölgəsi" adlanmayıb. Çünki, kölgə özü Günəşin, işığın övladıdır. İşıqsızlıqda, Günəşsizlikdə kölgə yaranmaz. Burada əllərin kölgəsi arzuların, ümidlərin izi kimi qəbul olunmalıdır. ...Bu, sərrast müşahidənin orjinal və şairanə ifadəsidir. Bu, ancaq gözlə görünən yox, ürəklə duyulan həyat sirri, təbiət sehridir." (Bax: "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 25 oktyabr 1985.)

Füzulinin "Heyrət, ey büt!!" - deyimi və bu deyimdə gizlənən "həyat sirri" yada düşür və arzular, ümidlər işığının şüləyində yaranan belə əsərlər - şeirlər məxsusi olaraq milli sərvətə çevrilir... Və "milli sərvət" toxunulmazdır:

Mənim, əl vurmayın, bir misrama da,
Qalsın nəğmələrim yazdığım kimi.
Qələmim dolaşıb bəyaz varaqda,
Özüm yer üzündə gəzdiyim kimi.

Şair başdan-başa yanar ürəkdir,
Qovrulub dönmüşəm külə, yanmışam.
Görməyə nə var ki, duymaq gərəkdir,
Necə duymuşamsa, elə yazmışam.

("Sahilə çatmayan ləpə" kitabından)

Məqamıdır, onu da xatırladım ki, Vahid Əzizin təzə ayaq tutub yeriyən yaradıcılığı haqqında "Tanışlıq" (1968) məqalə-uğurlamasında ilk söz söyləyən, onun istedadının cövhərindəki mahiyyəti duyan, qiymətləndirən ustadlar ustadı, Xalq şairi Rəsul Rza olmuşdur: "Şeirlərini oxudum. Vərəqləri çevirdikcə, qarşımda istedadlı bir şairin surəti canlanırdı. ... Bunlar ki, şeirdir. Bu şeirlər qibtə oyadacaq qədər poetikdir. Burda ağıl, hiss, arzu, xəyal, qəlb döyüntüsü elə bir vəhdətdə ifadə olunmuşdur ki, oxuyursan, sevinirsən, sinən qürurla qabarır. Bu mənim yurdumun balasıdır." ". (Bax: Rəsul Rza. "Tanışlıq" - məqalə -uğurlama. "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 16 mart 1968-ci il.) Və öncəgörən müdrikin sözü gerçək oldu, Vahid Əziz həm bir şəxsiyyət kimi, həm bir şair kimi "yurdun balası" oldu!!

"Poeziya daim insan qəlbinin qaranlıq, qarışıq, çaşdıran dünyasının tərcüməsidir, bu baxımdan hər bir şair tərcüməçidir. Qəlb dilinin söz dilinə tam dəqiq tərcüməsi. ... Şair Vahid Əziz öz qəlbinin tərcümanıdır." (Bax: Baykal Murad. Təmiz havaların poeziyası Yalın ayaqların torpaq duyğusu. Xalq şairi Vahid Əzizin yaradıcılığı haqqında qeydlər. "525-ci qəzet", - 2024.- 9 yanvar,№ 2.- S.14;15.)

Bu qənaətlə tam razılaşıram, həqiqəən də, Vahid Əziz bir şair kimi qəlbin tərcümanıdır!!

Ədəbi tənqiddə şairlərin qələmə aldıqları mövzulara görə belə bir təsnifat aparılır - məhəbbət şairi, təbiət şairi, lirik şair, lirik-epik şair, vətənpərvər şair, nəğməkar şair və s... Müşahidəmizə görə, Vahid Əzizin fitri istedadında, yaradıcılığında bütün bu cəhətlər - mövzu siferaları qəribə bir tərzdə cəmləşmiş və hamısı da qədərincə, bədii-estetik dəyərincə, zəhmətinin bəhrəsi, əxlaqının ifadəsi təkin əksini tapıbdır... Əslində, Vahid Əziz dəyişməz, daim artan, inkişafda olan müəllim-sənətkar səviyyəsində, "yanar ürəkli", ləyaqətli söz xridarıdır...

Qənaətimcə - istedadlı adamların əksəriyyətinin adları onların şəxsiyyətinin güzgüsü olur. Vahid adını qoyanda, onun soyadı sanki öncədən onun şair taleinin ovsunlu, maqik gücünə, enerjisinə çevrilib.... Əsərləri mədəniyyətimizin sərvətinə çevrilən öz istedadı ampulasında yaşadığı dövrün vahid istedadlı şairi, əziz şəxsiyyəti olubdur - Xalq Şairi Vahid Əziz!!.. Bu, hər şairə nəsib olmayan sənət xoşbəxtliyidir... Yetərincə olan bu sənət xoşbəxtliyi ondan irəli gəlir ki, Vahid Əziz öz dövrünün, zamanının, yaşadığı mühitin şairidir, gördüyünü, duyduğunu yazıb, məşşatəlik etməyib və on görə də dövrü, zamanı onun, o da dövrünü, zamanının poetik məhək daşına çevrilibdir... Bu məhək daşı Araz boyu hərəkət edir, Təbrizə boylanır, diləyi, arzusu Zəngəzura dirənib dastna dönür, Dəmir qapı Dərbənd qapılarının önündə eləcə daşa çevrilir:

Dağlarımın üzü gülmür, nə yandı,
Torpağımın bir "Gülüstan" dərdi var.
Köçüm getdi Zəngəzura dayandı,
Yazan olsa, neçə dastan dərdi var.

Gah ox batar gözlərimə, gah nizə,
Baxa-baxa həsrətliyəm Təbrizə.
Dərbəndimlə durmaq olmur göz-gözə,
Dağlarımın çox "dağıstan" dərdi var.

("Dözmək olmur" (1997) kitabından)

Hələ bura Qarabağ dərdini ("Qarabağ", "Qaçqın şəhərciyinin qəbristanlığı", "Çadır uşağı", "Dərsə gecikən...", "İgid əgər", qəbildən şeirlərdə, poeziyamızın zəfərə ehtiramın etirafı olan "Param-parça" kitabı (2021), demək olar ki, bütövlükdə) əks etdirən poetik mətnlərin siqlətini əlavə etsək, xalqımının nə dərdlər yükünün altından keçdiyinin poetik sözdə əks olunan tarixi mənzərəsini təsəvvürə gətirə bilərik...

Vahid Əzizin "Sabahın qatarında" adında bir şeiri var. "Aylı pəncərə" ("Gənclik" nəşriyyatı, 1974) kitabındadır. Mən bu şeiri oxuduqda, tam qənaətə gəldim ki, Vahid Əziz sabahların şairidir və o bu qatarın sərnişini yox, lokomotividir:

Dünəndən bu günə,
bu gündən sabaha,
Sabahdan sabahların
sonsuzluğuna qədər -
zamanın qatarı.
Getməyə ümidli bir sərnişin kimi
oyanıram gecənin,
gündüzün dayanacaqlarında.
...Gedirəm:
Mən sabahın qatarındayam.

Bu misralar dürüst bir qənaəti də, yadıma saldı: "Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz mahalının Herher kəndində (23 noyabr 1945, Herher, Dərələyəz mahalı, Paşalı rayonu. Sonralar Əzizbəyov rayonu Əzizbəyov kəndi adlandırılıb. Altı yaşında Azərbaycanın Tərtər rayonunda məskunlaşıblar. Q.B.) dünyaya göz açmış Vahid Əzizin yaradıcılığı "yetmişinci" illər poeziyasının paytaxtı oldu! Vahid Əziz anlayır ki, bir şair kimi gələcək nəsillər qarşısında borcludur, çünki nə vaxtsa onun gözü ilə bizi görəcəklər." (Bax: Murad Baykal.Təmiz havaların poeziyası... Yalın ayaqların torpaq duyğusu... "525-ci qəzet", - 2024.- 9 yanvar, № 2.- S.14;15.) Bu misralar, elə buradakı şeirlər və Vahid Əziin bu ahıl çağında yazdığı şeirlər də eyni havada orjinaldır, yeni deyimlərlə, ənənəvi mövzulara yeni, ürəyəyatımlı yanaşmalarla zəngindir. Vahid Əziz oxucularla şablon, quru dillə danışmır, daima yenilik axtarışında və orjinallıq kəşfindədir... Nikbinlik, həyata bağlılıq, inam, ülviyyət onun lirik qəhrəmanının əsas xarakterik keyfiyyətidir:

Mən yağışam - buludlrdan tökülən,
Dan yeriyəm - Günəş ilə sökülən,
İstərəm ki, min boyayla çəkilən
Düzlərə gül kimi səpələr məni.

("Aylı pəncərə" kitabından.)

Burada dünyamızın ahəngi, harmoniyası, insanın təbitdə, təbiətin insanda birgəliyi və vəhdətaniyyəti bədii mətnin nüvəsində hərəkətdədir, insanın ucalığı təbiətin ucalığında, təbiətin ucalığının (insan da təbiətin bir parçasıdır!) müqəddəsliyinin dərkindədir ki, şairi, onun lirik qəhrəmanınını "arzular yolçusu" edir, Mikayıl Müşfiqin "Arzuya bax, sevgilim, söylə ürəyincəmi, tellərindən incəmi" misralarının ovqatına bürünür, "Ağac" şeirində olduğu kimi, adi ağac olmaq arzusu lirik qəhrəmanı qapsayır ki, munis körpəyə beşik olsun:

Dünyaya ağac kimi
gəlmək də gözəlmiş -
bəlkə bəxtim gətirdi,
zərif-zərif yonuldum.
Narahat bir körpəyə
yellənən beşik oldum.

("Ədəbiyyat və incəənət" qəzetində,
28 avqust 1981.)

Diqqət edin, əslində "yonulmaq" əzabdır, işgəncədir, ağrıdır. Şair bu ağrı-acını necə də "zərif-zərif yonuldum" ifadəsi ilə yumuşaldır, bu ağrını zəriflik-lə qəbul edir, çünki, sonda müqəddəs, ülvi, təmiz bir məqama qovuşacaq, ağac bir narahat körpəyə rahatlıq bəxş edən beşik olacaq!.. Bax, budur, möcüzə - cəsurluqdan, ağrılardan keşərək cəsurluğa, ucalığa, qorxmazlığa çevrilən poetik möcüzə...

Poetik mətnin forma, janr xüsusiyyətlənə gəlincə, Vahid Əziz yaradıcılığında bu cəhətdən zəngin, rəngarəng polifonizmin şahidi oluruq. Vahid Əziz poeziya nəhrində sərbəst üzməyi bacarır. Onun klassik Azərbaycan şeir formatlarından tutmuş, modern-sərbəst şeirin ən müxtəlif çalarlarında - bütün vəzn, ifadə, forma əlvanlığına ustalıqla sahiblənməsini görürük...

(Davamı 5-ci səhifədə)

“VAHİD ƏZİZİN POEPORTRETİ - MƏN KÜLƏYİ GÖRÜRƏM...”

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Vahid Əzizin poetik yaradıcılığı müstəqillik dövrü ədəbiyyatımızda yeni nəfəs, yeni pafos, tamam yeni mahiyyət kəsb edir... Ömrü boyu müstəqilliyimizin təşnəsində olan şairin yaradıcılığı yeni bir vüsətlə yeni mərhələyə qədəm basır. Onun "Dözmək olmur" şeirlər və poemalar kitabı ("Gənclik" nəşriyyatı, 1997) bu mənada səciyyəvidir. Burada Azərbaycanda keçid dövrünün keşməkeşləri, Qarabağ münaqişəsinin xalqımıza vurduğu zərbələr, qaçqınlıq, köçgünlük əzabları, mənəvi sıxıntılar, itirdiyimiz hər şey, hər şey şeirin traqik mövzusuna çevrilib, sarı sim tonunda misralanıb:

Heç kəs yaşamaz doyunca,
Zirvə yox vətəndən uca.
Atılırıq qucaq-qucaq
Odunda qalanmaq üçün.

("Dözmək olmur" 1997- kitabından.)

Mühüm bir mətləbə də nəzər salaq. Mənim ədəbi qəhrəmanım Vahid Əzizlə yaşdaşıq, necə deyərlər saqqaldaşıq... Niyə "ədəbi qəhrəman" deyirəm... Bunun da mənası var. Ədəbi tənqidə gətirdiyim "Poeportret" janrı özündə bunu ehtiva edir. Əvvəllər zarafat tərzində olsa da, barələrində məqalələr, ədəbi oçerklər, sonra poeportretlər yazdığım yazıçı-şair dostlarıma deyərdim ki, Sizlər mənim ədəbi qəhrəmanlarımsınız! Siz bədii əsərlərinizdə təxəyyülün gücü ilə düşündüyünüz, arzuladığınız qəhrəmanların bədii obrazlarını yaradırsınız, onlara istəyinizcə ad qoyursunuz, mən isə əsərlərimdə Sizlərin gerçək ədəbi obrazınızı yaradıram. Görünür, "hər zarafatda həqiqətin də payı var" - deyimi, bica deyil. Sonra bunu gerçək qənaətə çevirdim...

Dedim axı, Vahidlə yaşdaşıq, o məndən 5-6 ay böyükdür. Mətləb bundan ibarətdir ki, eyni dövrdə yaşamışıq, uşaqlığımız müharibədən sonrakı mərhələdə keçib. Eyni ağrıları, eyni sevincləri, eyni çətinlikləri, eyni asanlıqları keçirmişik, oxşar astanalardan keçmişik... Mənim də ulu babalarım Qərbi Azərbaycandandır - Vedi diyarındandır, Vedi kolanılarıdır, Şahbuzun Kolanı ellərindən yellənib oranı məqamgah seçiblər... Gəncliyimdə bunu bilmirdim, rəhmətlik Fərman Kərimzadənin mənə, gənc aspiranta - şirin-şirin "Əmioğlu!" müraciətindən sonra axtarışlar apardım, ağsaqqallardan soruşdum, tarixə ekskurs etdim, həqiqətə yetdim...

İkimiz də Qarabağda, qonşu, diz-dizə, kürək-kürəyə bölgələrində yaşamışıq, eyni havanı udmuşuq. İ.V. Stalindən tutmuş bu günümüzə qədər neçə-neçə padşahlar, hökmdarlar, birinci katiblər, rəhbərlər, doktorinlar dövründə yaşamışıq... Eyni siyasi, sosial, ictimai, ideoloji hadisələrin şahidi və iştirakçısı olmuşuq. Və şükürlər olsun ki, müstəqilliyimizə qovuşduq, düşmən işğalından azad edilmiş Qarabağı gördük...

Bütün bunları niyə söyləyirəm, niyə xatırlayıram?! Yəni, deməyim odur ki, Vahid Əzizin şəxsiyyəti, həyatı, yaradıcılığı, ovqatı mənə doğmadır, elə bil, o bir şair kimi, mən də, bir filoloq-alim kimi eyni həyatı yaşamışıq... Mənim ədəbi qəhrəmanım - hamınızın - cəmiyyətimizin şair kimi, ictimai-siyasi xadim kimi, kəsərli, heç nədən çəkinməz qələmi olan analitik publisist kimi tanıdığı, xalqın - əksəriyyətin sevimlisi olan Xalq şairi Vahid Əzizi, az qala, özüm kimi başa düşürəm, özüm kimi hiss edirəm və buna görə də onun haqqında yazdıqlarımda, dediklərimdə, düşündükələrimdə falş, yalan, sünilik ola bilməz... Onu bir kiprik qırpımında tam görürəm...

Vahid Əziz bədii yaradıcılığa 1967-ci ildə "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində çıxan ilk şeirindən sonra başlamışdır. Həmin vaxtdan dövri mətbuatda müntəzəm çıxış edir. Son illər 200-dən çox publisistik məqaləsi və müsahibəsi dərc olunmuşdur. Yeni şeirlərlə vaxtaşırı çıxış etmişdir. Sözlərinə bəstələnmiş mahnıların diski buraxılmışdır. "Mən küləyi görürəm" (1969), "Aylı pəncərə" (1974), "İllərin baharı" (1980), "Əllərimin kölgəsi" (1985), "Tenğ moix ruk." (Moskva, "Sovetskiy pisatelğ", 1988), "Dözmək olmur" (1997), "Şeirlər" (2005), "Yarım əsrin çiçəkləri. Səninlə... Seçilmişlərdən seşmələr.-1963-2023)"- (2023), "Param parça illər" ("Qarabağ dəftərindən" seçmələr - 2020) şeirlər və poemalar kitabları rəğbətlə qarşılanmışdır. Bakı Dövlət Universitetinin proffessoru İsmayıl Əliyevin hələ üş il bundan əvvəlki təqdiminə görə, Vahid Əzizin indiyə kimi yazdığı 15 mindən çox şeiri, 10-dan çox şeirlər kitabı, 15 poeması var. (Bax: İsmayıl Əliyev. "Param-parçalı illər"in poetik salnaməsi.", "İki sahil" qəzeti, 14 may 2022-ci il., s.13.)

Bədii tərcümə ilə də məşğul olur. Məsələn, ruscadan tərcümə elədiyi "Aqustino Netto. Azadlıq nəğmələri" (Bakı: Yazıçı, 1981, 84 səh.) göstərə bilərik. 50-dən çox mahnısına musiqi bəstələnmişdir. Azərbaycanın rəsmi nümayəndə heyətinin tərkibində dəfələrlə xarici ölkələrdə olmuşdur.

Dörd cildlik "Şeirlər, poemalar, tərcümələr, publisitika mətnlərindən ibarət " seçilmiş əsərləri "Gənclik" nəşriyyatında nəşr edilmişdir... Əsərləri dünya xalqlarının dillərinə tərcümə edilərək yayılmış, özünün də dünya ədəbiyyatı klassikasından tərcümələri mövcuddur...

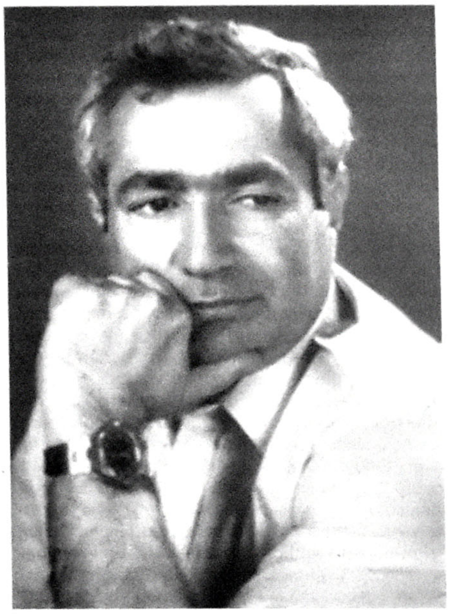

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 24 may 2019-cu il tarixli Sərəncamı" ilə Azərbaycan poeziyasının inkişafında böyük xidmətlərinə, xalqın böyük rəğbətini qazanmış yüksək ideyalı və bədii cəhətdən dəyərli ədəbi əsərlər yaratmağa görə "Azərbaycan Respublikasının xalq şairi" fəxri adına layiq görülmüşdür. Bu, Qarabağ fatehi, Respublikanın Prezidenti İlham Əliyevin Vahid Əziz şəxsiyyətinə və yaradıcılığına verdiyi rəsmi dövlət qiymətidir... Xalqın və dövlətin böyük rəğbətini qazanmaq sənətkarın əvəzedilməz uğuru və xoşbəxtliyidir...

Bu yükək fəxri adla yanaşı müxtəlif vaxtlarda təsis edilmiş ədəbi mükafatlara, diplomlara, fəxri diplomlara layiq görülmüşdür... Vahid Əzizin ömürlük faktları özündə Vətənə, Azərbaycana, dövlətə cani-könüldən, bütün enerjisi ilə xidmət edən böyük bir ziyalının ömürlüyündən xəbər verir, quru, adi tərcümeyi-hal fakrtları deyildir, hətta qibtə ediləsi bir şəxsiyyət ömürlüyüdür. Lakin bu möhtəşəm ömürlüyün yolları həmişə şahrah, rahat olmayıbdır, ziqzaqlı, çətin, hətta ağrılı məqamlar da - ümidinin hər şeydən üzülən vaxtlar da olubdur. "Ümid məhv oldusa, ölməyə nə var" yazan şairin özünü dinləyək: " - Ümidin ölməyinə az qalanda yadıma Nazim Hikmətin "Böyük insanlıq" şeiri düşüb. O məqamda mənim elə vaxtlarım olub ki, intihar etmək istəmişəm. Hətta mənim "Əzizim" şeiri var ki, Flora Kərimova oxuyur. Mən o şeiri yazanda 20 ildən çox idi ki, şeir yaza bilmirdim, o gün intihar etməli idim. 1996-cı il iyun ayının 6-da. Problemlər var idi. Hər şey məni sıxmışdı. 52 yaşımdan məni pensiyaya çıxarmışdılar. Anası, arvadı erməni olan bəziləri yaşamağa imkan vermirdilər. Azərbaycanda vəzifəli adamlar var ki, erməniyə vurduğun şapalağa görə səndən qisas alırlar. O qisas məndən də alındı. Birdən-birə bax, o şeir gələndən sonra mən həyata qayıtdım. ...Mənim eyiblərim, səhvlərim çox olub. Əsas eyibim isə o olub ki, siyasətim, bicliyim olmayıb. İnanmışam adamlara. Səxavətli olmuşam. Bir məsəl var e, deyir, tamahkarı yalançı aldadar. Ona görə ki, tamahkar öz mənəvi dünyasında təsəvvür etməzdi ki, insan bu qədər alçaq olar, belə yalanlar danışar. Cəmiyyətin evini yıxan yalan və özündən müştəbehlikdir. Bu gün Azərbaycanın bəlası odur ki, ziyalı sözünü eşitmirlər. ... Amma 52 yaşımda məni zorla pensiyaya çıxardılar. Bir adam maraqlanmadı ki, Vahid Əziz, 52 yaşında pensiyaya çıxmısan, ölmüsən, yoxsa qalmısan, acsan, yoxsa toxsan? Təqaüdə çıxsam da, təqaüd almırdım , 60 yaşım tamam olanda dedim axı mən də yaşamalıyam. Getdim, xəstəliyim var idi, ikinci dərəcəli əlillik qurupu verdilər, təqaüd aldım. İndi dövlət qulluqçusu kimi təqaüd alıram. ... Adamı yandıran şeylər çoxdur, amma dilə gətirmək istəmirəm. İkicə faktı qeyd edim - Bu gün mənim sözlərimə olan mahnıları ermənilər oxuyub, çıxır öz adlarına. Amma niyə də çıxmasınlar? Tədbirlərdə minlərlə adam qarşısında Eyyub Yaqubov "Bakım mənim" mahnısını oxuyur, bir kəlmə demir ki, sözləri Vahid Əzizindir. Brilyant Dadaşova dünyanı gəzən "Bayatılar" mahnısını oxuyur, bir dəfə demir ki, sözləri kimindir. Axı mənim müəlliflik hüququmu niyə pozursan? Sən bunu de ki, sabah da erməni köpəkoğlu öz adına çıxanda xaricdə oturan desin ki, bu, Azərbaycan mahnısıdır." (Bax: Şahanə Rəhimli. Vahid Əziz: "O şeiri yazdığım gün intihar edəcəkdim" - MÜSAHİBƏ. AzVision.az şair Vahid Əzizin müsahibəsini təqdim edir. 12 May 2014-cü il.)

Vahid Əziz öz yaradıcılığında ədəbi-bədii söz sənətinin aparıcı mövzusu olan insan fenomeninə fərqli prinsiplər əsasında yanaşmış və 60-cı illərdən ictimai fərdin üzləşdiyi əsas problemləri ehtiva edən vətəndaşlıq lirikasında öz ədəbi-estetik qayəsinə uyğun insan konsepsiyasını yaratmıdır. Bu konsepsiya onun şeir yaradıcılığında zaman-zaman özünün ən yüksək bədii və hərtərəfli təcəssümünü tapmışdır. Onun yaradıcılığında, eyni zanmanda, XX əsrin sonunda insanın mənəviyatında yaranan dərin böhran və insanın özgələşməsi ilə bağlı ədəbi fikirdə yaranan dekadent meyillər, pessimist əhval-ruhiyyənin dəf olunması kimi məsələlər da öz bədii inikasını tapıbdır...

Onun da şeirlərində antihumanist ideologiyaya qarşı ardıcıl və kəskin ifşaedici mövqedən çıxış (xüsusən, satirik şeirlərində), milli-tarixi keçmişə müraciət, habelə azərbaycançılıq konsepsiyası yazdığı əsərlərin ideya istiqamətini və bədii bütövlüyünü təmin edən əsas amil idi...

Vahid Əzizin poetik yaradıcılığını mövzu siferasını təsnif edəsi olsaq, əsasən, bu qənaətdəyəm:

1. İctimai-siyasi hadisələrə pafossuz, ritorikasız, sakit, təmkinli özünəməxsus baxış;

2. Azərbaycançılıq haləsində, böyük vətənpərvərliklə, yurdsevərliklə, milli təəssübkeşliklə üzvü surətdə birləşən - Türkçülük, Turançılıq ideya-estetik qayəsi onun poetik yaradıcılığının kordinal qayəsini təşkil edir, özünü "O, tayın, bu tayın şairiyəm mən.." - bütünlükdə türk dünyasının şairi elani-eşq edir:

...Çəmənlər biçənəm, taxıl əkənəm,
yuvalar quranam, evlər tikənəm,
Yurdun hər yerində keşik çəkənəm -
Ordunun, Alayın Şairiyəm mən.

Keçib əsrlərdən, qərinələrdən,
dərs aldım Şeiriyyət dahilərindən,
əxlaqım, varlığım Türk ellərindən
- böyük bir Dünyanın Şairiyəm mən..."

(Vahid Əziz. Seçilmiş əsərlər. 2 cilddə, 2-ci cild. 2015-2024 seçmələri. Bakı, "Azərnəşr, 2024. s.282. - 314 səh.)

Vahid Əzizin "Daş" poemasının epiloqunda şairin belə bir istəyi var. Bu adi istək deyil vətəndaş şairin, türk birliyinin təşnəsi olan türk oğlu türkün estetik idealıdır.

(Davamı var)